

Hiv + ikääntyminen

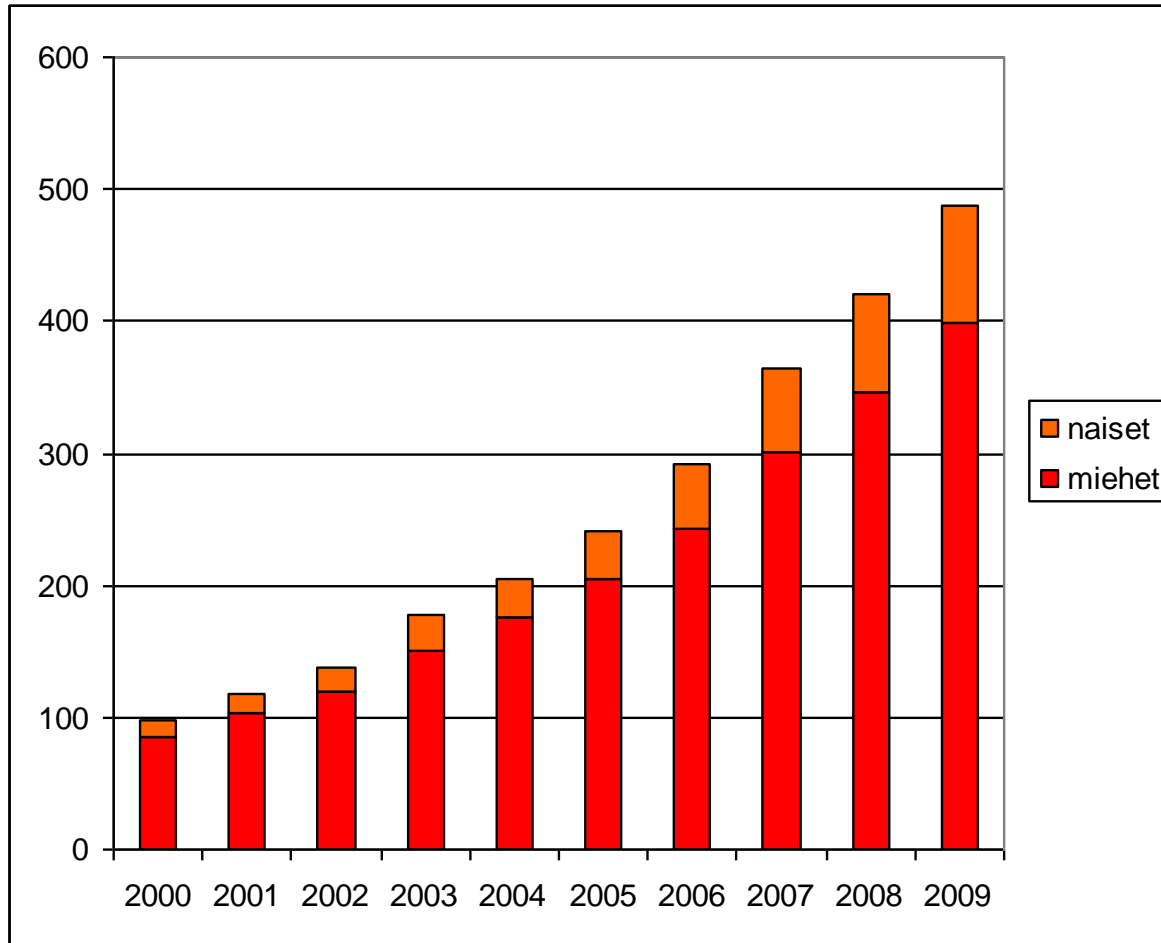
Sini Pasanen
toiminnanjohtaja
Positiiviset ry

Miksi asia on noussut esiin?

- Hiv-tartunnan saaneet ikääntyvät lääkityksen ansiosta.
- 80-luvulla odotettiin pahinta, 90-luvulla tuli toivo ja euforia...
- ...Nyt on toivoa ja epätietoisuutta – ihmiset syöneet pitkään lääkkeitä, mitkä ovat vaikutukset? Hiv? Lääkitys?
- Elämä ei ole ennakoitavissa olevaa ja ikääntyminen pelottaa kaikkia

Suomalaisten 50-vuotiaiden tai sitä vanhempien hiv-tartunnan kanssa elävien kokonaismäärää vuosina 2000-2009 (lähde Tartuntatautirekisteri).

2010
566 yli 50v.
- 32 % yli 60v.
- naisia 99

-
- Ei ole juuri tutkimustietoa
 - Hiv ja/tai hiv-lääkkeet tutkimuksissa ei naisia
 - Ikääntyneet jäävät pois muistakin tutkimuksista

Ensimmäinen ikääntyvä hiv-sukupolvi

- Tulevaisuudesta ei tietoa
- Monet valmistautuivat kuolemaan
- Paljon homomiehiä puhumassa asiasta
- Saattaa olla hyvin pieni ystäväpiiri
 - Eristäytymistä, yksinäisyyttä
- Paljon kokemuksia huonosta/asiattomasta palvelusta vuosien takaa
 - ”Että nytkin pitää vielä valistaa.”

Tulevaisuus?

- Useita eri lääkäreitä, sairaaloita, hoitopaikkoja, apteekkeja
- Kuka vastaa koordinaatiosta?
- Riittävätkö voimavarat kaikkeen tähän?
- Lääkkeiden määrän lisääntyminen
- Eletty pitkään hivin kanssa
- Katkeroituminen?

*Sitä on karmeeta ajatella, ikääntymistä.
Ja ikääntymistä ja sen seuralaista hiviä.
Ei tunne ollenkaan itseään niin vanhaksi kuin fyysisesti
on.*

- Kontrollin menettämisen pelko
- Saako lääkkeet oikein? ... ?
- Kykeneekö elämään itsenäistä elämää?
- Tapahtuuko terveelle kumppanille jotain?
- Mikä on hiv-tiedon taso eri palveluiden tarjoajilla?

- Ihmiset eri taustoista, eri seksuaalinen suuntautuminen, maahanmuuttajat, kantaväestö, eri ikäisiä
- Hiv-lääkärit (Suomi vs. muut maat, koulutus eri), geriatriit
- Moni kokee saavansa erittäin hyvää hoitoa

☺ Äänekkäät analyttiset vs. jo eristäytyneet

Terveys ja hiv

- Puolella ikääntyneistä sivuvaikutuksia lääkkeistä
- 2/3 saa hoitoa johonkin toiseen pitkäaikaissairauteen (sairauksia enemmän muuhun väestöön verrattuna)
- Pelkoja ja epäluuloja terveyskeskusta ja yleislääkäreitä kohtaan
 - *Olisi hyvä, jos jokainen loisi hyvän suhteen omaan terveyskeskukseen.*
 - *Työterveyshuollon asiakkailla ei ole kokemuksia terveyskeskuksista.*

Terveys ja hiv

- Ihmiset eivät olettaneet,
 - että joutuvat lopettamaan tupakoinnin
 - kiinnittämään huomiota terveyteen ja terveelliseen ravintoon
 - harrastamaan liikuntaa
- Seksuaaliterveys ja siitä puhuminen
- Limakalvojen oheneminen? Taudit tarttuvat helpommin?
- 79% halusi lisää tietoa hiv&terveys – teemasta (THT)

Mielen terveys

- Masennusta, huolia mielen terveydestä ja huolia tulevaisuuden mielen terveydestä
- Mielen terveyteen liittyvät ongelmat ikääntyneillä ovat hyvin komplekseja:
 - Useita menetyksiä
 - Epävarmuutta
 - Muita kroonisia sairauksia, jotka heikentävät toimintakykyä
 - Stigma
 - Eristäytyminen

Työ, raha-asiat, asuminen

- Moni ei ole ajatellut näitä asioita, ei ole varauduttu
- Moni eläkkeellä (ollut jo pitkään)
- 1/3 työssä, 1/3 sosiaaliturvan varassa (USA)
- Tiedetäänkö oikeudet tukiin?
- Maahanmuuttajat ja naiset maailmalla huonoimmassa asemassa

Sosiaalinen hyvinvointi, suhteet, avun etsiminen

- Yleisen sosiaalisen hyväksynnän puute tai kokemus siitä
- Osataanko vanhainkodeissa tms. kohdata hiv ja homoseksuaalisuus?
- Apua ei haluttaisi, mutta jos sitä tulee tarvitsemaan...
 - Mistä sitä saa? Hiv? Homoseksuaalisuus?
 - *Meidän tulee miettiä aktivoimista ja toiminta mahdollisuuksia*

Hiv-tartunnasta kertominen, stigma, tuki ja tuen tarve

- Tukea, jotta ihmiset kykenevät tekemään tietoisia päätöksiä hiv-tartunnasta kertomiseen
 - Jokainen itse päättää, milloin kertoo ja kenelle
 - Erilaisia kokemuksia
 - Olisiko hyvä tehdä silloin kun vielä voi?
 - *Huoli siitä, että hiv-status paljastetaan ihmisen sitä tietämättä*
 - *Olisi hyvä olla avoin ainakin terveydenhuoltoon*

Hiv = diabetes

- Krooninen sairaus
- Vaatii lääkitystä
- Vaatii sitoutumista lääkitykseen
- On kuitenkin sairaus

~~Hiv = Diabetes~~

- Tarttuva tauti
- Seksi, huumeet, moraaliton käyttäytyminen
- Tulevaisuudesta ei tietoa
- Tartunnasta / tartunnalle altistamisesta voi seurata rikosoikeudellisia seuraamuksia

Hiv, krooninen sairaus

- Afrikka ja muut kehitysmaat
 - Itäinen Eurooppa?
- Tartuntojen toteaminen yli 50-vuotiailla
- Ennaltaehkäisyn näkökulma

Afrikka ja muut kehitysmaat

- Tietoa on vähän
- Ugandassa prevalenssi 5.8% 50-59-vuotiaiden keskuudessa
- Hiv kuitenkin vaikuttaa ikääntyvään väestöön myös kehitysmaissa
 - Hiv-positiiviset ja/tai läheiset
 - Mitkä vaikutukset pitkällä tähtäimellä?
 - ”Vanhukset” kantavat suurta vastuuta hoivasta ja huolenpidosta; onko vaikutuksia heidän fyysiseen / psyykkiseen hyvinvointiin?

Ennaltaehkäisyyn näkökulma

- Ei suojauduta seksissä, koska ei ole riskiä tulla raskaaksi
- Limakalvojen oheneminen? Taudit tarttuvat helpommin? Tartunnan riski suuri tässä ryhmässä.
- Hiv-testiä ei tarjota
- Vanhainkodeissa harrastetaan paljon seksiä ja useat seksi kumppanit myös yleisiä (USA)
- Suomessa tiedetään, että ihmiset hakeutuvat myöhään testiin
 - Tanskassa 72% tanskalaisten heteroseksitartunnoista todetaan aids-vaiheessa

Kokemuksia (USA)

- Etsitään tukea tartunnasta kertomiseen, erityisesti perheen jäsenille
- Proaktiivisuutta seksuaaliterveydestä puhumiseen
- Seniorit parhaita ”valistajia” toisilleen
- Vanhukset ovat haluttomia hakemaan apua ja tukea, ja erityisesti hiv voi johtaa yksinäisyyteen
- Ihmisille tehdään useita lähetteitä samanaikaisesti – selvyyttä kaivataan
- HIV-friendly LGBT day center
- Peer to peer valistus

Järjestetty 3 tapaamista: Hiv-tukikeskus, Seta, Aurora, THL, Vanhustyön keskusliitto, Positiiviset ry

- Vanhainkodeissa ja muissa laitoksissa on henkilökunta sekä asukkaat. Koulutus pelkästään henkilökunnalle ei välttämättä riitä
 - yksilön diagnoosi ei ole julkinen asia,
 - ihmiset voivat tulla tilanteeseen, jossa eivät voi enää vaikuttaa omaan käyttäytymiseensä
 - tietosuojakysymykset
- Kokemuksia
 - Laitospaikkojen tarve ei ole erityisesti lisääntynyt.
 - Kotipalvelut ovat lisääntyneet.
 - Ei ole kohdattu haasteita seksuaaliseen suuntautumiseen liittyen.
 - Esim. vanhainkotien henkilökunnan kouluttaminen vie aikaa ja resursseja, mutta kokemukset ovat olleet myönteisiä ja pääasiassa on koettu onnistumisia.
- Miten sairaanhoitopiirit (kunnat, kaupungit?) aikovat vastata tähän tarpeeseen? Onko käyty tietoista keskustelua, onko mitään suunnitelmia? Onko aikomusta vastata tähän haasteeseen?
- Avohoitopalvelujen tarve tuntuisi olevan suurempi kuin laitospaikkojen.

Oppia elämään hivin kanssa

- Palaute Käsikirjasta hiv-positiivisille
- Hiv and Your Body & Brain
- Ikääntynen hyvä arki myös hiv-positiivisille
- Avoin suhde ja keskustelua

Kiitos!

Uusi osoite:
Positiiviset ry

Malminkatu 24
00100 HKI